

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 3To/17/2024
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8123010258
Dátum vydania rozhodnutia: 24. 06. 2025
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Monika Halkociová
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2025:8123010258.1

Uznesenie

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Moniky Halkociovej a sudcov JUDr. Lucie Bašistovej a JUDr. Petra Farkaša, na verejnom zasadnutí konanom dňa 24.06.2025 v trestnej veci proti obžalovanému A. B. a spol., pre zločin úžery podľa § 235 ods. 1, ods. 4 písm. a/, b/ Tr. zákona s poukazom na § 138 písm. b/ Tr. zákona, spáchaný formou spolupáchateľstva podľa § 20 Tr. zákona, o odvolaní okresného prokurátora proti rozsudku Okresného súdu Prešov sp. zn. 4T/10/2023 zo dňa 20.10.2023, takto

rozhodol:

Podľa § 319 Tr. poriadku zamietá odvolanie okresného prokurátora.

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa podľa § 285 písm. a/ Tr. poriadku oslobodil obžalovaných A. B., nar. XX.XX.XXXX a C. B., nar. XX.XX.XXXX, obaja bytom D. XXX, E. F. spod obžaloby prokurátora Okresnej prokuratúry v Prešove, pod č. 1 Pv 231/22/7707-20 zo dňa 30.01.2023, podanej na okresný súd dňa 07.02.2023, pre skutok kvalifikovaný ako zločin úžery podľa § 235 ods. 1, ods. 4 písm. a/, písm. b/ Tr. zákona s poukazom na ustanovenie § 138 písm. b/ Tr. zákona spáchaného formou spolupáchateľstva podľa § 20 Tr. zákona, ktorý mali spáchať tak, že

- obaja obžalovaní po predchádzajúcej vzájomnej dohode v období od mesiaca január 2013 do mesiaca apríl 2022 v obci D., okres F., požičali G. C. mesačne finančné čiastky v sumách 100 eur až 200 eur, spolu sumu 17 400 eur, ktorú im bol povinný vrátiť aj s úrokom v celkovej sume 34 800 eur (úrok spolu vo výške 17 400 eur) a v období od mesiaca máj 2016 do mesiaca marec 2022 v obci D., okres F., požičali A. B. mesačne finančné čiastky v sumách 100 eur až 200 eur, spolu sumu 7 400 eur, ktorú im bol povinný vrátiť aj s úrokom v celkovej sume 18 576 eur (úrok spolu vo výške 11 176 eur), a to za účelom zisku z úroku, ktoré im boli povinní vrátiť v čase vyplácania sociálnych dávok s vopred určenou odplatom (úrokom) vo výške najmenej 100%, ktorá bola v hrubom nepomere k zapožičiavaným finančným čiastkam, čím takto zneužívali ich finančnú tieseň, o ktorej mali vedomosť, a tak na úrokoch spôsobili poškodeným G. C., bytom D. XXX, škodu vo výške 17 400 eur a A. B., bytom D. B. XXX, škodu vo výške 11 176 eur, čím celkovo tak spôsobili škodu vo výške 28 576 eur,

pretože nebolo dokázané, že sa stal skutok, pre ktorý sú obžalovaní stíhaní.

Proti tomuto rozsudku podal v zákonom stanovenej lehote priamo do zápisnice o hlavnom pojednávaní odvolanie okresný prokurátor, ktoré dodatočne písomne odôvodnil. V písomnom odôvodnení odvolania poukázal na obranu obžalovaných, ale aj na výpovede poškodeného A. B., poškodeného G. C. a jeho manželky. Obžalovaní tvrdili, že motívom poškodených je pomsta, teda, že podali účelové trestne oznámenie. Ďalej uviedli, že v obchode, ktorý je súčasťou rodinného domu, a ktorý prevádzkuje obžalovaná, predávajú tovar iba v hotovosti alebo na odberné poukážky, ktoré vystavuje obec a teda spôsob nákupu tovaru na tieto poukážky vylučuje úžeru. Na druhej strane poukázal na výpovede oboch svedkov – poškodených, manželky a švagra poškodeného G. C., ktorí konkrétne opisovali požičiavanie

peňazí na 100 % úrok, ktorých splátky si obžalovaní mali vynucovať vyhrážkami tak, že v prípade poškodeného A. B. ten mal nakupovať v ich obchode na poukážky, ale v menšom množstve skutočne odobratého tovaru, než bol na poukážke a u poškodeného G. C. tým, že z jeho účtu mali v banke vyberať peniaze. Ak poškodený dostal peniaze v hotovosti, obžalovaní mali prichádzať k nemu domov a tieto peniaze hrozbou násilia od neho vynucovať. Okresný prokurátor namietal vyhodnocovanie pravdivosti, nepravdivosti výpovedi týchto svedkov súdom prvého stupňa, najmä preto, že musí nutne brať do úvahy zlé vzťahy svedkov a obžalovaných, ktoré vyústili do bitky dňa 01.05.2022. Zo zápisnice o podaní trestného oznámenia vyplýva, že G. C. a A. B. podali trestné oznámenie hneď nasledujúci deň po bitke, a to aj preto, že už nechceli znášať následky úžery zo strany obžalovaných. G. C. presným a podrobným spôsobom opísal kedy, kde, ako, za akých okolností si požičal peniaze od C. B. a A. B.. Úrok bol v nepomere k zapožičanej čiastke a obžalovaný využil tieseň poškodených, nakoľko obžalovaní vedeli, v akých podmienkach žije G. C. s rodinou. Ten si od obžalovaných začal požičiavať preto, lebo mu to finančne nevychádzalo na zabezpečenie obživy rodinných príslušníkov. Celkovo si od obžalovaných požičal sumu 17.400,- eur a vrátil im 34.800,- eur, pričom tieto peniaze mohol použiť jedine v obchode obžalovaných. Obžalovaní si splácanie pôžičiek zabezpečili tým, že poškodený G. C. im musel vydať bankomatovú kartu vedenú v F. H. a z nej si pravidelne vybrali finančné prostriedky ako splátky pôžičky a zvyšné prostriedky odovzdávali poškodenému. A. B. podrobne opísal kedy, kde, ako a za akých okolností si požičiaval peniaze od obžalovaných, za ktoré od neho žiadali úrok. Ďalej popísal podmienky, v akých žije, vyjadril sa k svojim príjmom a výdavkom celej domácnosti. Uviedol, že požičiavať si začal preto, lebo mu to finančne nevychádzalo na zabezpečenie obživy rodiny. Obžalovaní využili jeho tieseň a vylákali od neho neprimerané úroky, celkovo mu požičali 7.400,- eur a vrátil im 18.576,- eur, pričom zapožičané peniaze mohol poškodený A. s rodinou použiť jedine v obchode obžalovaných. Do tohto kontextu vypovedal aj svedok I. B., ktorý uviedol, že od svojho švagra G. C. sa dozvedel, že tento musel dať svoju bankomatovú kartu C. B. preto, lebo v minulosti od nej a jej manžela si požičal peniaze a splátku musí platiť raz toľko, čo si požičal. Jednalo sa o sumy 200,- eur až 400,- eur, pričom A. B. požičiaval peniaze viacerým osobám, ale nevedel uviesť meno. Tento svedok nevedel uviesť presnú sumu, ktorú musel poškodený C. vrátiť, ale že mu obžalovaný stále zobral všetky peniaze. Tento svedok tiež uviedol, že A. B. stále bral A. B. všetky poukážky od ÚPSVaR. Vzhľadom na uvedené navrhol, aby Krajský súd v Prešove vo vzťahu k obom obžalovaným rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa, aby ju znova prejednal a rozhodol.

Na základe takto riadne a včas podaného odvolania oprávnenou osobou krajský súd v zmysle ustanovenia § 317 ods. 1 Tr. poriadku preskúmal zákonnosť a odôvodnenosť napadnutých výrokov rozsudku, proti ktorým odvolateľ podal odvolanie, ako aj správnosť postupu konania, ktoré mu predchádzalo, prihliadajúc aj na chyby, ktoré neboli odvolaním vytýkané, ak by odôvodňovali podanie dovolania podľa § 371 ods. 1 Tr. poriadku a dospel k záveru, že odvolanie okresného prokurátora nie je dôvodné.

Po preskúmaní odvolaním napadnutého rozsudku ako aj konania mu predchádzajúceho, krajský súd konštatuje, že v konaní pred súdom prvého stupňa boli vykonané dôkazy v rozsahu nevyhnutnom pre spravodlivé rozhodnutie a pri ich hodnotení súd prvého stupňa postupoval v intenciách ust. § 2 ods. 12. Tr. poriadku. Takýto rozsah dokazovania je podmienkou aj pre oslobodenie obžalovaného spod obžaloby. Súd prvého stupňa v odôvodnení rozsudku podrobne vysvetlil, prečo nebolo možné obžalovaných uznať za vinných zo skutku, ktorý im bol kladený za vinu obžalobou prokurátora kvalifikovaného ako zločin úžery podľa § 235 ods. 1, ods. 4 písm. a/, b/ Tr. zákona.

Odvolacie konanie pred krajským súdom tvorí s konaním pred prvostupňovým súdom jeden celok, z uvedeného dôvodu a vzhľadom na vyššie uvedené krajský súd nemal dôvod opätovne bližšie podrobne uvádzať obsah dôkazov a skutočností z nich plynúce, na podklade ktorých prvostupňový súd urobil záver o oslobodení obžalovaných spod obžaloby, a ktoré okresný súd v odôvodnení napadnutého rozsudku podrobne uviedol.

Len v stručnosti je treba uviesť, že aj podľa názoru krajského súdu boli vo veci tak v prípravnom konaní ako aj v konaní pred okresným súdom vykonané dve skupiny navzájom protichodných dôkazov. Na jednej strane to boli výpovede obžalovaných A. B. a C. B., ktorí v priebehu celého trestného konania uvádzali, že oni nepožičiavali poškodeným G. C. a A. B. peniaze so 100 a viac % úrokom, vypovedali v podstate, že poškodení na nich podali trestné oznámenie z pomsty, pretože deň pred podaním trestného oznámenia 01.05.2022 napadli poškodení A. B. a F. a I. B. obžalovaného A. B. a jeho brata G.

B. kolíkmi, hrabľami a latami a spôsobili im poranenia, pre ktoré boli ošetrení, a skôr ako na nich podali trestné oznámenie, títo ich predbehli a podali na nich trestné oznámenie pre úžeru.

Na druhej strane sú potom výpovede svedkov poškodených G. C. a A. B., ktorí uvádzali, že obžalovaní zneužívali ich tieseň a požičovali im dlhé roky peniaze na vysoký úrok.

Výpoveď obžalovaných podporili výpovede svedkov ich príbuzných a výpovede poškodených manželka a brat.

Okresný súd v odôvodnení napadnutého rozsudku poukázal na to, že zo zápisnice o domovej prehliadke vykonanej v obydľi obžalovaných na základe príkazu sudcu dňa 04.05.2022 vyplýva, že v priestoroch rodinného domu, súčasťou ktorých je aj obchod obžalovaných, neboli nájdené žiadne veci, ktoré by súviseli s touto trestnou činnosťou, pričom príkaz bol vydaný za účelom zaistenia zošita, do ktorého si mala obžalovaná C. B. zaznamenávať pôžičky. Ani pri prehliadke motorových vozidiel neboli nájdené žiadne veci, ktoré by súviseli s touto trestnou činnosťou, práve poškodený C. pritom uvádzal, že obžalovaná si pôžičky zapisovala do zošita. V tejto súvislosti však považuje krajský súd za potrebné uviesť, že domová prehliadka bola vykonaná až dva dni po obmedzení osobnej slobody oboch obžalovaných, ktorí boli obmedzení na osobnej slobode ešte dňa 02.05.2022 o 19.45 hod. po podaní trestného oznámenia poškodenými, pričom spravidla sa domová prehliadka zvykne vykonávať v deň zadržania, aby sa zamedzilo manipulácii s vecami dôležitými v trestnom konaní, v danom prípade orgány činné v trestnom konaní najskôr zadržali podozrivých a až po dvoch dňoch vykonali domovú prehliadku.

Svedok poškodený G. C. vypovedal, že obžalovaná mala jeho bankomatovú kartu a dlh vyberala z bankomatu obžalovaná. V trestnom konaní bola obstaraná časť záznamov z bezpečnostných kamier, z ktorých ale plynie, že peniaze v bankomate nevyberala obžalovaná, ale poškodený alebo jeho brat.

Svedok poškodený A. B. vypovedal, že obžalovaný mu požičal 100 eur a on mu musel odovzdať poukážku na nákup v obchode v hodnote 256,- eur a pri inej výpovedi uvádzal, že v obchode obžalovanej si vybral tovar v hodnote možno len 50,- eur. Za takejto situácie podľa názoru krajského súdu nie je možné vzhľadom na istú chaotickosť vo výpovediach tohto svedka ustáliť, či a v akej výške bol rozdiel medzi požičanými peniazmi a peniazmi, ktoré predstavovali hodnotu poukážky vydanej obecným úradom D. na nákup tovaru, či došlo k naplneniu znakov trestného činu úžery.

Súd prvého stupňa správne zdôraznil, že trestné oznámenia boli podané bezprostredne po fyzickom konflikte z 1. mája 2022, ktorý bol dôsledkom dlhodobého vyhrotených susedských a rodinných vzťahov. Z obsahu výpovedí poškodených vyplynulo viacero nejasností a nepreukázaných tvrdení, napríklad ohľadom presného mechanizmu splácania, existencie a výšky dlžných súm, ako aj údajného odovzdania a zneužívania bankomatovej karty poškodeného G. C.. Tieto výpovede neboli podložené objektívnymi dôkazmi – neboli predložené žiadne zmluvy, písomnosti, záznamy o výberoch z účtov či iné bankové doklady, ktoré by potvrdzovali výšku pôžičiek, výšky splátok alebo konanie obžalovaných.

Svedok – poškodený G. C. uviedol, že obžalovaní mu opakovane požičovali finančné prostriedky so 100 % úrokom, pričom ak si od nich požičal 100,- eur, vrátiť im musel 200,- eur. Tvrdil, že obžalovaní mu zobrali kreditnú kartu a bez jeho vedomia z nej vyberali hotovosť, prípadne ho navštevovali osobne a požadovali splátky. Obžalovaní tak podľa jeho tvrdenia využili jeho životnú tieseň. Taktiež uviedol, že obžalovaná si tieto pôžičky a splátky zaznamenávala do červeného zošita, ktorý však ani pri domovej prehliadke, ani v obchodných priestoroch obžalovaných nebol nájdený. Z kamerových záznamov sa navyše zistilo, že v dňoch, kedy boli realizované výbery z bankomatu, bola na zázname zachytená výlučne osoba poškodeného a nie obžalovaní.

Súd prvého stupňa taktiež vyhodnotil spôsob fungovania predajne obžalovaných, kde bol predaj tovaru viazaný na poukážky vystavené obcou, pričom síce nebola vylúčená možnosť výdaja tovaru v nižšej hodnote, ako je hodnota poukážky ako forma úžery, k dokladom na preplatenie poukážky však boli obžalovanou doložené bločky, pričom vykonaným dokazovaním nie je možné objektivizovať výšku rozdielu medzi hodnotou poukážky a skutočnou hodnotou vydaného tovaru, keď aj samotný poškodený uvádzal hodnotu tovaru len odhadom.

Svedok - poškodený A. B. uviedol, že si od obžalovaných tiež požičiaval peniaze s rovnakým 100 % úrokom. Okrem toho opísal systém nakupovania v predajni obžalovaných, kde mohol tovar uhrádzať poukazmi od obce, avšak hodnota vydaného tovaru bola nižšia než hodnota poukazu. Rozdiel si podľa neho obžalovaní ponechávali ako úrok zo skorších pôžičiek. Ani v tomto prípade sa tvrdenia poškodeného nepodarilo objektívne potvrdiť. Nebolo predložené účtovníctvo, z ktorého by vyplývalo, že poukazy boli uplatňované v nižšej hodnote, ako bola ich nominálna suma, a že rozdiel bol evidovaný ako splátka záväzku. Tvrdenia poškodeného tak aj v tomto prípade zostali v rovine subjektívneho podania.

Krajský súd sa teda stotožnil s úvahami okresného súdu až na úvahy okresného súdu v tom smere, že by snáď obaja poškodení uviedli model úžery, ktorý nemá oporu v elementárnej logike z pohľadu potencionálneho úžerníka a teda, že ich dlh sa nabaľoval iba účtovne, teda sa nestotožnil s dôvodmi uvedenými na str. 11 odseku 2 rozsudku, keď okresný súd uvádza: „Preto ak napríklad by im obžalovaní požičali 200,- eur a na druhý mesiac museli vrátiť 400,- eur a na ďalší mesiac znova, tento dlh by im rástol exponenciálne a dosahoval by výšku, ktorú by nielen príslušník marginalizovanej skupiny, ale aj dobre situovaný človek nemal možnosť uhradiť, najmä ak táto úžera mala zo strany obžalovaných trvať dlhé roky. Prijmy poškodených boli obmedzené a založené najmä na štátnych dávkach a prídavkov na deti. Z pohľadu obžalovaných by však takýto koncept úžery nemal žiadny ekonomický základ, lebo by im muselo byť jasné, že poškodení by nikdy potencionálne dlhy nesplatili a tieto by ostali len vo forme zápisu nejakom zošite. Vždy by im totiž poškodení vedeli vrátiť iba tie sumy, ktoré reálne mali a nikdy nie viac. Súd tým nehovorí, že by z tohto potencionálneho konania obžalovaní nemohli mať určitý prospech, ale nie z takého mechanizmu možnej úžery, ako ho opísali poškodení“.

Práve okresný súd hodnotí výpovede poškodených o tzv. exponencionálnom náraste dlhu v rozpore s výpoveďami poškodených. Predsa ak jeden mesiac niekto požičia niekomu 100,- eur a z výplaty mu dotyčná osoba odovzdá 200,- eur, znamená to zisk 100,- eur každý mesiac, nie však exponenciálny rast dlhu, teda model, o ktorom vypovedali poškodení, bol reálny, a tak sa aj vo všeobecnosti odohráva typická úžera, o ktorej fungovaní bolo v justičnej praxi aj okresných súdov v Prešovskom kraji opakovane rozhodnuté.

Krajský súd teda uzatvára, že v konaní napriek tomu, že okresný súd oproti prípravnému konaniu doplnil dokazovanie o výsluchy ďalších svedkov, ako aj si vyžiadal kópie poukážok a dokladov o úhrade od Obce D., nebolo možné dospieť k jednoznačnému záveru, že sa stal skutok, pre ktorý boli obžalovaní stíhaní.

Aj keď je možné predpokladať, že skutok sa mohol stať tak, ako je uvedený v obžalobe prokurátora okresnej prokuratúry, nemožno podľa názoru krajského súdu vylúčiť aj iný priebeh skutkového deja, čo súdy musia vyhodnotiť v prospech obžalovaných. Do úvahy v danom prípade teda prichádza viac výkladov vykonaných dôkazov, nie je však možné urobiť zistenie, ktoré najviac zaťažuje obžalovaných a to práve s ohľadom na princíp prezumpcie nevinoty.

Súd prvého stupňa, preto správne vyhodnotil, že ide o tvrdenie proti tvrdeniu a keďže nebolo možné odstrániť pochybnosti o priebehu udalostí, uplatnil základnú zásadu trestného konania, zásadu in dubio pro reo, ktorú musí súd v konaní striktnie rešpektovať. V tejto súvislosti Ústavný súd SR judikoval, že založenie rozhodnutia výlučne na výpovedi jednej osoby, najmä ak existujú zásadné rozpory medzi výpoveďami strán a iné objektívne dôkazy chýbajú, odporuje právu na spravodlivý proces (porovnaj nález ÚS SR sp. zn. ÚS 16/2010).

Za tejto dôkaznej situácie nebolo možné vyvrátiť alternatívnu verziu skutkového deja prezentovanú obžalovanými, ktorí od začiatku trestného konania popierajú spáchanie skutku, tak ako ho opisujú svedkovia, a ktorí konzistentne tvrdia, že žiadne úžernícke praktiky sa neudiali, že medzi stranami existovali zlé osobné vzťahy, a že trestné oznámenie bolo podané účelovo. Skutkový stav teda po vykonanom dokazovaní zostal neobjasnený, pričom v konaní pretrvávajú objektívne neodstrániteľné pochybnosti o tom, či sa skutok stal v podobe, ako je uvedené v obžalobe, resp. či napĺňa znaky skutkovej podstaty trestného činu úžery podľa § 235 Tr. zákona.

V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť zásadu in dubio pro reo, zakotvenú v § 2 ods. 10 Tr. poriadku, podľa ktorej v trestnom konaní nemožno vydať odsudzujúci rozsudok, ak skutkový stav nebol spoľahlivo objasnený tak, aby nevzbudzoval dôvodné pochybnosti o vine obžalovaného. Povinnosť odstrániť

pochybnosti o vine spočíva výlučne na štáte, ktorý prostredníctvom orgánov činných v trestnom konaní nesie dôkazné bremeno.

Súd prvého stupňa preto správne aplikoval túto zásadu a v pochybnostiach rozhodol v prospech obžalovaných. Takýto postup je v súlade s ústavnými zásadami spravodlivého procesu, ako aj so zásadou prezumpcie neviny vyplývajúcou z čl. 50 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Hodnotenie dôkazov súdom prvého stupňa je zároveň v súlade so zásadami trestného konania, najmä so zásadou voľného hodnotenia dôkazov podľa § 2 ods. 12 Tr. poriadku. Súd prvého stupňa svoje rozhodnutie podrobne odôvodnil, zaoberal sa všetkými relevantnými okolnosťami prípadu a jeho záver o tom, že skutok nebol preukázaný tak, ako je uvedené v obžalobe, je logický, presvedčivý a v súlade s vykonaným dokazovaním.

Krajský súd zároveň konštatuje, že vzhľadom na existujúcu dôkaznú núdzu a absenciu ďalších dôkazov ani v tomto štádiu konania nie je možné bez pochybností urobiť záver o vine obžalovaných. Výrok o vine môže byť založený iba na takých dôkazoch, ktoré úplne vylučujú pochybnosti o tom, že skutok sa stal a že ho spáchal obžalovaný. Ak existujú dve protichodné verzie a súd má rozhodnúť na základe vierohodnosti jednej z nich, musí tak urobiť s úplnou istotou – čo v danom prípade nebolo možné. V tejto súvislosti krajský súd pripomína, že na preukázanie viny obžalovaného vo všeobecnosti platí, že súhrn priamych a nepriamych dôkazov musí tvoriť logickú, ničím nenarušovanú sústavu navzájom sa dopĺňujúcich dôkazov, ktorá vo svojom celku nielen spoľahlivo preukazuje všetky okolnosti žalovaného skutku a usvedčuje z jeho spáchania obžalovaného, ale súčasne vylučuje možnosť akéhokoľvek iného záveru. Výrok o vine môže byť založený teda len na takých dôkazoch, ktoré celkom vylučujú pochybnosť, že sa stal skutok, ktorý je predmetom trestného stíhania. To platí tým skôr, keď v prejednávanom prípade existujú dve skupiny výpovedí, ktoré si navzájom odporujú a súd svoje rozhodnutie musí oprieť o vierohodnosť jednej alebo druhej skupiny dôkazov.

Hodnotiac preto tieto dôkazy vo svojom súhrne aj krajský súd rovnako, ako súd prvého stupňa, nemohol v posudzovanom prípade urobiť bez rozumných pochybností jednoznačný záver o vine obžalovaných tak, ako im bola kladená za vinu v obžalobnom návrhu okresného prokurátora. Súd prvého stupňa preto správne rozhodol, keď obžalovaných oslobodil podľa § 285 písm. a/ Tr. poriadku, pretože nebolo bez rozumných pochybností preukázané, že skutok sa stal tak, ako bol uvedený v obžalobnom návrhu.

To boli dôvody, pre ktoré krajský súd nepovažoval odvolanie okresného prokurátora za nedôvodné a rozhodol tak, ako je to uvedené vo výroku tohto uznesenia.

Toto uznesenie bolo prijaté jednomyseľne.
jednomyseľne

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu ďalší riadny opravný prostriedok nie je prípustný.